

Vaccination mot kikhosta av sjukvårdspersonal som arbetar med spädbarn

Vaccination mot kikhosta av sjukvårdspersonal som arbetar med spädbarn

Kikhosta är en mycket smittsam luftvägsinfektion som kan drabba både barn och vuxna. Sjukdomen orsakas av bakterien *Bordetella pertussis*. Kikhosta sprids i första hand via droppsmitta. Sjukdomen kan hos små barn vara allvarlig. Varken vaccination eller sjukdom ger ett fullständigt och livslångt skydd.

Vaccination mot kikhosta

Man gjorde ett uppehåll i vaccinationen mot kikhosta mellan 1979 och 1995 (årtalen varierar runt om i landet). Sedan 1996 ingår kikhostevaccin på nytt i barnvaccinationsprogrammet. Idag vaccineras barn vid (2,5-) 3, 5 och 12 månaders ålder. Skydd mot allvarlig sjukdom uppnås efter första dosen vaccin. 80-90 % skydd uppnås efter tredje dosen vaccin. Immuniteten beräknas avta gradvis efter ungefär fem år. Boosterdos ges sedan vid 5 års ålder och den sista dosen i vaccinationsprogrammet ges i årskurs 8-9. Immunitet efter naturlig infektion avtar över tid och kvarstår i ca 15 år. Både den som vaccinerats och den som har naturlig immunitet kan bli lindrigt sjuk.

Val av vaccin och intervall

Det finns inget rent kikhostevaccin utan endast kombinationsvaccin där även stelkramp och difteri ingår. Detta innebär att man inte kan vaccinera för ofta på grund av risken för lokala biverkningar med ömhet och svullnad. Det vaccin som har högst andel pertussistoxid (diTekiBooster®) är då att föredra. diTekiBooster® har 20 µg pertussistoxid medan Boostrix® endast har 8 µg. På grund av risken för lokala biverkningar är 10 år ett lämpligt vaccinationsintervall, även om kikhostekomponentens skyddseffekt är kortare.

Vaccination av sjukvårdspersonal

Sjukvårdspersonal som arbetar med spädbarn rekommenderas att se över sitt skydd. Vaccination sker via Landstingshälsan. Glöm inte bort övrig personal såsom städpersonal eller måltidsvärdar.

Tidigare vaccinationer	
Vaccinerad med kikhostevaccin de senaste 10 åren	Fullgott skydd, ingen ytterligare åtgärd. Revaccination efter ca 10 år.
Inte blivit grundvaccinerad som barn med kikhostevaccin (född 1979-1996)	Ge 1 dos diTekiBooster® ca 10 år efter senaste difteri/stelkrampsvaccination. Revaccination efter ca 10 år.
Vaccinerad med boostervaccin mot stelkramp difteri för > 10 år sedan	Ge 1 dos diTekiBooster®. Revaccination efter ca 10 år.
Genomgången infektion	Vaccination efter ca 15 år.

Vaccination av småbarnsföräldrar

Ovanstående schema kan även tillämpas på (blivande) småbarnsföräldrar som önskar se över sitt skydd. I dagsläget rekommenderas inte att den gravida kvinnan vaccineras mot kikhosta eftersom det finns viss osäkerhet kring hur en vaccination påverkar effekten av framtida vaccinationer till barnet. Den blivande mamman rekommenderas istället att vaccinera sig så snart som möjligt efter förlossningen. Det är dock inte farligt att vaccinera under graviditet och önskar den blivande modern vaccineras görs det i så fall i graviditetsvecka 20-33. Amning är inget hinder för vaccination. Partnern bör vaccinera sig i god tid före förlossningen. Eventuella äldre syskon har i regel gott skydd genom det allmänna vaccinationsprogrammet och behöver inga extra doser. Andra personer (till exempel mor- och farföräldrar) i den närmaste familjen kring en gravid kvinna kan med fördel se över sitt vaccinationsskydd mot kikhosta. Vaccination kan utföras på hälsocentralen eller på infektionsmottagningen.

Lisa Labbé Sandelin

Smittskyddsläkare